

Suomen Metsästäjäliiton asiantuntijalausunto maa- ja metsätalousministeriölle

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 ja 8 §:n muuttamisesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/20041/2026

Suomen Metsästäjäliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 ja 8 §:n muuttamisesta.

Metsästäjäliitto toteaa, että yleisesti tarkasteltuna asetusluonnos on valmisteltu huolellisesti ja perusteellisesti. Esitetty mahdollisuus toteuttaa karhun kannanhoidollista metsästystä alueellisiin kiintiöihin perustuen myös poronhoitoalueen ulkopuolella on kannatettava uudistus, joka keventää hallinnollisia menettelyjä, lisää ennakoitavuutta ja vahvistaa mahdollisuuksia toteuttaa karhukannan hallintaa pitkäjänteisesti. Alueellinen kiintiömetsästys on hallinnollisesti selkeämpi, käytännössä toimivampi ja kannanhoidollisesti perusteltu ratkaisu kuin nykyinen poikkeuslupamenettely.

Metsästäjäliitto haluaa kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota kiintiömetsästyksen ja poikkeuslupiin perustuvan metsästyksen väliseen suhteeseen.

Kannanhoidollinen metsästys tulee toteuttaa kiintiöjärjestelmän kautta

Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan kiintiömetsästyksen tulee olla suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen ensisijainen ja käytännössä ainoa kannanhoidollinen menettely myös karhun osalta. Toimivan, kiintiöasetukseen perustuvan kannanhoidollisen metsästyksen rinnalla ei ole tarpeen ylläpitää erillistä kannanhoidollista poikkeuslupamenettelyä. Kahden rinnakkaisen kannanhoidollisen järjestelmän ylläpitäminen lisää hallinnollista monimutkaisuutta, epäselvyyttä ja ennakoimattomuutta sekä viranomaisten että metsästäjien näkökulmasta.

Luontodirektiivi ei määrittele sitä, millä hallinnollisella menettelyllä kannanhoidollinen metsästys toteutetaan, vaan asettaa ne oikeudelliset edellytykset, joiden perusteella poikkeaminen voidaan sallia. Näiden perusteiden valmistelu ja arviointi kuuluvat viranomaisille. Metsästäjien näkökulmasta olennaista on, että käytössä oleva järjestelmä on selkeä, ennakoitava ja yhdenmukainen.

Poronhoitoalueella karhun kiintiömetsästystä on toteutettu menestyksekkäästi jo vuodesta 1993 lähtien. Järjestelmä on osoittanut toimivuutensa käytännössä, eikä sen suhteen ole ilmennyt sellaisia ongelmia, jotka puoltaisivat erillisen kannanhoidollisen poikkeuslupamenettelyn säilyttämistä.

Kiintiömetsästys tarjoaa riistahallinnolle nykyistä paremmat mahdollisuudet toteuttaa kannanhoitoa kannanhoitosuunnitelmien mukaisesti. Samalla se tukee monilajisen kannanhoidon tavoitteita sekä mahdollistaa alueellisten erityispiirteiden huomioon ottamisen valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla. Se myös yhdenmukaistaa käytäntöjä eri puolilla maata ja vahvistaa riistahallinnon mahdollisuuksia toteuttaa ennakoivaa kannanhallintaa.

Lisäksi alueellinen kiintiömetsästys tukee karhujen ihmisarkuuden säilymistä, vähentää ihmisten ja karhujen välisiä konflikteja sekä vahvistaa suurpetokantojen hoidon yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä. Samalla paikallisille toimijoille säilyy mahdollisuus osallistua vastuulliseen kannanhoitoon ja turvata metsästyskoirien rodunomainen käyttö sekä niiden riittävä kouluttaminen käytännön karhutyöskentelyyn, myös yhteiskunnalle tärkeän SRVA-toiminnan tarpeita ajatellen.

Metsästyksellä on kokemusperäisesti merkitystä karhujen ihmisarkuuden ylläpitämisessä. Ihmisarkuus ei ole vain yksittäisiin ongelmayksilöihin liittyvä ominaisuus, vaan koko kannan käyttäytymiseen vaikuttava tekijä. Ennakoiva ja hallittu kannanhoidollinen metsästys voi vähentää karhujen hakeutumista asutuksen läheisyyteen ja siten ehkäistä ihmisten ja karhujen välisiä konflikteja jo ennen niiden syntymistä.

Vahinko- ja turvallisuusperusteiset poikkeusluvut tulee säilyttää nykyisellään

Metsästäjäliitto korostaa, että erillisestä kannanhoidollisesta poikkeuslupamenettelystä voidaan luopua ilman, että poikkeusluvista luovutaan kokonaisuudessaan.

Poikkeusluvut tulee säilyttää vahinko- ja turvallisuusperusteisina niiden alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti. Ongelmia aiheuttaviin yksilöihin, toistuviin vahinkotilanteisiin sekä ihmisten turvallisuushkaan liittyviin tapauksiin kohdennettavat poikkeusluvut ovat edelleen tarpeellinen ja perusteltu viranomaiskeino.

Metsästäjäliitto katsoo, että vahinko- ja turvallisuusperusteisten poikkeuslupien tulee olla käytettävissä myös silloin, kun alueella on voimassa kiintiöasetukseen perustuva kannanhoidollinen metsästys. Menettelyt palvelevat eri tarkoituksia: kiintiömetsästyksellä toteutetaan kannanhoitoa, kun taas poikkeusluvilla voidaan kohdennetusti puuttua vahinkoa aiheuttaviin tai turvallisuushkaa muodostaviin yksilöihin. Tämän vuoksi niiden samanaikaiselle käytölle on selkeä peruste.

Alueellisten riistaneuvostojen roolia tulee vahvistaa

Metsästäjäliitto katsoo, että alueellisten riistaneuvostojen roolia tulee vahvistaa karhukannan hoidon ja kiintiömetsästyksen valmistelussa. Alueelliset riistaneuvostot voivat koota yhteen alueellisen tutkimustiedon, paikalliset kokemukset sekä keskeisten sidosryhmien näkemykset karhukannan tilasta ja kannanhoidon tarpeista. Näin voidaan parantaa päätöksenteon alueellista hyväksyttävyyttä ja varmistaa, että kiintiöiden valmistelussa otetaan huomioon alueelliset erityispiirteet. Varsinaisen päätösvallan tulee kuitenkin säilyä viranomaisilla osana selkeää ja oikeudellisesti kestävää päätöksentekojärjestelmää.

Maa- ja metsätalousministeriölle ei tule jättää erillistä harkintavaltaa kannanhoidollisen metsästyksen toteuttamistavan valintaan

Edellä esitetyn perusteella Metsästäjäliitto katsoo, ettei ole tarpeen eikä tarkoituksenmukaista säätää järjestelmää, jossa maa- ja metsätalousministeriö voisi vuosittain harkita, toteutetaanko kannanhoidollinen metsästys poikkeusluvalla vai kiintiömetsästyksellä.

Kun lainsäädännössä säädetään kiintiömetsästys kannanhoidollisen metsästyksen menettelyksi, tulee järjestelmän olla selkeä ja ennakoitava kaikille osapuolille. Vuosittain muuttuva tai erilliseen ministeriön harkintaan perustuva toteutustapa heikentäisi ennustettavuutta ja loisi tarpeetonta epävarmuutta metsästyksen suunnitteluun sekä riistahallinnon toimintaan.

Nykyisen poikkeuslupajärjestelmän ongelmat tukevat siirtymistä kiintiömalliin

Metsästäjäliitto katsoo, että kannanhoidollisiin poikkeuslupiin perustuvaan järjestelmään on viime vuosina liittynyt merkittäviä oikeudellisia epävarmuuksia. Hallinto-oikeuksien päätöksiin liittyneet täytäntöönpanokiellot ovat käytännössä vaikeuttaneet suunnitellun kannanhoidollisen metsästyksen toteuttamista ja heikentäneet järjestelmän ennakoitavuutta.

Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisussa KHO 2026:36 on vahvistettu, että karhukannan aiheuttamien sosioekonomisten haittojen lieventäminen sekä ihmisarkuuden ylläpitäminen voivat muodostaa hyväksyttäviä perusteita karhukannan hallinnalle. Metsästäjäliitto katsoo, että alueellinen kiintiömetsästys tarjoaa poikkeuslupajärjestelmää paremman mahdollisuuden vastata näihin tavoitteisiin ennakoivasti, suunnitelmallisesti ja valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla.

Kiintiömetsästys tarjoaa oikeudellisesti ja hallinnollisesti vakaamman toimintamallin. Samalla se vähentää tarpeetonta hallinnollista kuormitusta, parantaa järjestelmän ennustettavuutta ja mahdollistaa riistahallinnon tavoitteiden toteuttamisen tehokkaammin ilman, että luontodirektiivin vaatimusten noudattamisesta tingitään.

Metsästäjäliitto pitää tärkeänä myös sitä, että karhukannan hoitosuunnitelmassa käytetty aluejako päivitetään vastaamaan karhukannan nykyistä levinneisyyttä ja tiheyttä. Karhukanta on viime vuosikymmeninä sekä vahvistunut että levittäytynyt uusille alueille, minkä vuoksi vuonna 2007 määritellyt hoitoalueet eivät kaikilta osin enää kuvaa kannan nykytilaa. Ajantasainen aluejako tukisi sekä kannanhoidon kohdentamista että alueellisen kiintiömetsästyksen tarkoituksenmukaista toteuttamista.

Yhteenveto

Metsästäjäliitto kannattaa voimakkaasti asetusluonnoksen tavoitetta mahdollistaa karhun alueellinen kiintiömetsästys myös poronhoitoalueen ulkopuolella.

Metsästäjäliitto katsoo kuitenkin, että:

1. karhun kannanhoidollinen metsästys tulee toteuttaa kiintiöasetukseen perustuvana metsästyksenä eikä sen rinnalla tarvita erillistä kannanhoidollista poikkeuslupamenettelyä;
2. vahinko- ja turvallisuusperusteiset poikkeusluvut tulee säilyttää nykyisellään;
3. vahinko- ja turvallisuusperusteisia poikkeuslupia tulee voida myöntää myös alueilla, joilla kannanhoidollinen metsästys toteutetaan kiintiöjärjestelmällä;
4. maa- ja metsätalousministeriölle ei tule jättää erillistä harkintavaltaa päättää vuosittain kannanhoidollisen metsästyksen toteuttamisesta poikkeuslupien tai kiintiöiden kautta; sekä
5. kiintiömetsästys tarjoaa nykyistä poikkeuslupajärjestelmää selkeämmän, ennakoitavamman ja käytännössä toimivamman tavan toteuttaa karhukannan hallintaa, ylläpitää karhujen ihmisarkuutta ja vahvistaa suurpetokantojen hoidon yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä.

Näin muodostettava järjestelmä olisi hallinnollisesti selkeä, ennakoitava, alueelliset olosuhteet huomioiva sekä riistahallinnon ja metsästäjien näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Riihimäellä 6.8.2026

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO – FINLANDS JÄGARFÖRBUND R.Y.